

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 37

Tallinn, 20. septembril 1938

IV aastakäik

SISU:

	Lk.
PÕLLUMAJANDUS	
Muudatusi viljade kasvupinnas	648
Nisusaak maailmas	650
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Väliskaubandus augustis 1938. a.	651
Raudteetegevus juulis 1938. a.	655
Lühimuudised	650
LAEVANDUS	
Tallinna sadama tegevus augustis k. a.	656
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	657
Põllumajanduslik väljavedu	657
Peekoniurg	658
Tapaloomade ja lihaturg	658
Toornahkade turg	658
Kanamunaturg	659
Pihmaturg	659
Teraviljaturg	659
Linaturg	660
Aedviljaturg	661
Kalaturg	662
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Soome Viljaseaduse uuendamine	663
Soome uus kunstiäiditehas	663
Põllutööliste liigitus Lätis	664
Loodusõnnetuste läbi kahjustatud talupoegade abistamine	664
Madalamad omahinnad — suuremad sissetulekud Maachitustegevus Lätis	664
Uns seadus põllutööliste kindlustamiseks Leedus Leedu väliskaubandus k. a. aug.	665
Põllutööliste korterite ehitamine Leedus	665
Põllutööliste tööõnnetuste vastu kindlustamine Leedus	665
Abinõusid kalanduse tõstmiseks Itaalias	665
Eesti väliskaubandusbilans	666

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
Changes in Areas Under Crops	648
World Wheat Production	650
INDUSTRY AND TRADE	
Foreign Trade in August, 1938	651
Railways in July, 1938	655
Sundry Information	650
SHIPPING	
Tallinn Harbour in August, 1938	656
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	657
Exports of Agricultural Products	657
Bacon Market	658
Cattle and Meat Market	658
Rawhide Market	658
Egg Market	659
Milk Market	659
Grain Market	659
Flax Market	660
Vegetable Market	661
Fish Market	662
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Renewal of Finnish Grain Law	663
New Finnish Rayon Factory	663
Classification of Agricultural Labourers in Latvia Assistance of Farmers in Cases of Nature Disasters	664
Lower Production Costs — Larger Incomes	664
Rural Building Activity	664
New Insurance Law for Agricultural Labourers in Lithuania	665
Lithuanian Foreign Trade During August	665
Building of Living Quarters for Agricultural Workers in Lithuania	665
Insurance of Agricultural Workers Against Labour Accidents in Lithuania	665
Measures for Raising Fishing in Italy	665
Estonian Trade Balances	666

PÖLLUMAJANDUS

MUUDATUSI VILJADE KASVUPINNAS. CHANGES IN AREAS UNDER CROPS.

Põllumaa-ala on viimasel aastakümnel suurenenud järjekindlalt. 1929. a. oli põllu- ja aiamaad 1 032 tuh. ha ja 1938. a. — 1 100 tuh. ha, suurenemine seega 6,6%. Ka viljade kasvupinnas on märgata suurenemist. Viljade kasvupind oli 1929. a. 807 100 ha ja 1938. a. 889 200 ha, suurenemine 11,0%. Viljade kasvupinna suurenemine on protsendiliselt suurem kui põllumaa üldine suurenemine, kuid see ei ole toimunud sellise järjekindlusega. Üldine põllumaa suurenemine on teostatunud suuremaarvulise uudismaade ülesharimise tõttu viimaseil aastail. Kasvupinna muutustist väärrib erilist märkimist, et riikliku teraviljamonopoli loomisega näitas toiduviljade kasvupind suurenemist ja söödaviljade kasvupind vähenemist. Nüüd, mil loomasaaduste hinnad on taas paranenud, on söödaviljade pindala arenenud tõususuunas, arvatud välja 1937. a. Söödateraviljade pindala langes siis e. a. 321 808 ha-lt 314 454 ha-le, s. o. pisut üle 2%. Tänavu näitas aga söödaviljade pindala jälle tõusu, tõustes 321 258 ha-le, suurenedes seega 2,2%. Tänavune söödaviljade pindala võrdub peagu 1936. a. söödaviljade pindalaga.

Toiduteraviljade pindala suures samuti e. a. võrreldes, kuid see suurenemine oli väiksem kui söödateraviljal. Toiduteraviljade pindala tõusis e. a. 225 369 ha-lt 226 745 ha-le, s. o. 0,6%. Teraviljade kasvupind kokku näitas e. a-ga võrreldes seega tunduvat suurenemist, tõustes 539 823 ha-lt 548 003 ha-le, s. o. 1,5%.

Peale teraviljade kasvupinna näitasid ka muude viljade ja põllukultuuride kasvupinnad suurenemist, arvatud välja lina, mille kasvupind vähenes.

Üksikasjalise ülevaate üksikute põllukultuuride pindalalisist muutustist saame alljärgnevast.

Rukikasvupind tänavu oli 147 880 ha, olles seega pisut väiksem kui m. a. M. a. oli rukkikasvupind 148 902 ha. Rukkikasvupinna vähenemine on väga väike ja seda esines P.-Eestis Järva- ja Läänemaal ning

Lõuna-Eestis — Viljandi-, Tartu- ja Valgemaal, teisis maades ilmnis rukkikasvupinna suurenemine.

Nisukasvupind näitas kogusummas suurenemist, tõustes e. a. 68 013 ha-lt 69 682 ha-le. Nisukasvupinna suurenemist põhjustas taliniskus kasvupinna suurendamine. Viimane tõusis e. a. 24 381 ha-lt 27 392 ha-le, s. o. 12,3%. Suviniskus kasvupind näitas seevastu vähenemist, e. a. 43 632 ha-lt 42 290 ha-le ehk 3,1%.

Odrakasvupind näitas tänavu väikest vähenemist võrreldes e. a.-ga. Odrakasvupind vähenes e. a. 89 130 ha-lt 87 728 ha-le ehk 1,6%. Vähenemine ilmnis Viru-, Harju-, Pärnu-, Tartu-, Valga-, Võru- ja Petserimaal, kuna Järva-, Lääne-, Saare- ja Viljandimaal osutus see tänavu pisut suuremaks kui aasta varem. Odrakasvupind moodustab tänavu 8,2% kogu põllupinnast. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega on tänavu odrakasvupind 3,1% väiksem.

Kaerakasvupind näitas tänavu taas tõusu, tõustes e. a. 144 810 ha-lt 148 906 ha-le 2,8%. Kaerakasvupind osutus suuremaks ka võrreldes viimase 10 a. keskmisega. Tänavune kaerakasvupind oli 2,8% suurem viimase 10 a. keskmisest. Kaerakasvupinna suurenemine ilmnis kõigis maades peale Võru- ja Petserimaa, kus tänavu oli väike tagasimineki.

Segaviljakasvupind on viimaseil aastail suurenenud peagu järjekindlalt ja seda võime öelda ka tänavuse aasta kohta. Segaviljakasvupind suurenes tänavu e. a. 80 514 ha-lt 84 624 ha-le, s. o. 5,1%, mis on ka 5,1% suurem viimase 10 a. keskmisest kasvupinnast. Suurenemine ilmnis kõigis maades, kuid kõige levinum on segaviljal Viljandimaal, kus 15,9% põllupinnast oli segavilja all, kuna teisis maades see oli kõljkjal väiksem.

Tatara-, herne-, oa- ja läätseskasvatamine omab väiksemat tähtsust ja nende pindalad võrreldes loetletud viljadega on hoopis väikesed. Tatart, hernelst, uba ja

Viljade kasvupinnad 1938. a.

Areas Under Crops in 1938.

	Viru	Järva	Harju	Lääne	Skane	Pärnu	Viljandi	Tartu	Valga	Võru	Petseri	Kokku Total
Rukis — Rye	18 934	11 228	13 263	11 643	8 002	12 786	12 435	28 019	6 507	17 040	9 323	147 780
Talinisu — Winter wheat	3 800	2 316	3 030	3 447	2 398	3 435	2 194	4 754	2 269	1 018	239	27 392
Suvinisu — Summer wheat	5 853	1 708	2 948	3 059	2 258	4 171	3 261	8 436	2 563	5 489	2 543	42 200
Oder — Barley	10 143	6 919	10 295	9 445	5 829	7 529	6 984	14 259	3 304	8 809	4 482	87 728
Kaer — Oats	18 128	8 666	8 743	4 122	2 250	12 859	9 406	41 319	7 927	29 835	6 158	148 906
Segavili — Mixed grain	6 230	11 819	9 613	8 153	1 560	9 914	16 029	9 616	4 507	5 051	1 342	84 624
Tatar, hernes, uba, lääts — Buckwheat, peas, beans, lentils	1 004	694	719	499	337	702	511	1 757	606	1 827	627	9 233
Põldhein kokku — Field hay total	25 087	19 147	22 121	12 645	3 213	28 890	25 426	41 629	10 010	29 410	8 739	226 291
Seemneks — For seed	769	392	639	772	162	1 063	1 225	2 219	514	1 538	262	9 550
Heinaks — For hay	20 770	15 916	18 893	10 370	2 688	22 274	21 011	34 895	8 023	23 808	7 838	186 486
Rohelis. sööd. ja karjat. — For green fodder and grazing	8 522	2 839	2 589	1 503	378	5 543	3 184	4 515	1 468	4 069	689	30 255
Kartul — Potatoes	14 287	5 149	10 771	6 466	4 651	5 673	5 918	10 409	2 546	7 645	4 462	78 007
Loomasöödaajurikad — Fodder roots	762	884	1 203	637	497	1 425	1 260	2 141	645	1 021	97	10 572
Lina — Flax	1 040	623	483	1 287	254	3 409	1 555	3 123	1 548	4 967	5 101	23 390
Muud viljad — Other crops	311	281	241	376	268	483	206	432	110	167	125	2 955
Kesa kokku — Fallow total	19 747	13 738	15 857	15 215	9 639	15 642	14 755	28 636	7 145	19 087	8 057	167 512
Härilik (must) — Usual (black) Muukesa — Other fallow	12 049	7 668	10 836	14 402	8 723	12 388	8 099	19 822	5 444	13 954	7 511	121 833
Põllust ajut. külv. ja söödis — Fields temp. unsown, and fodder	7 701	6 070	5 021	763	910	3 254	5 756	8 314	1 701	5 133	546	45 659
Kokku põllumaad — Total cul- tivated area	126 795	84 239	100 866	78 731	42 334	103 749	101 012	194 100	49 602	135 731	52 675	1 073 234

läätsede oli tänava kokku 9 283 ha e. a. 8 454 ha vastu, s. o. 9,8% rohkem.

Põldhein on levinud põllukultuur ja tema all olev pindala on suurem kui ühelgi teisel kultuuril üksikult. Põldheinakasvupind oli tänava 226 291 ha e. a. 214 387 ha vastu, s. o. 5,6% suurem. Väga levinud on kaks välja põldheina külvikorras, kuid ka kolmeväljase põldheina külvikordi on leida rohkesti. Põldheina kasustamine toimub peamiselt heinaks. Põldheina oli tänava heinaks 186 486 ha, s. o. 82,4% põldheina all olevast kogu pindalast. Rohelissöödaks ja karjatamiseks oli põldheina 30 255 ha ja seemneks — 9 550 ha. Põldheinakasvupinna suurenenine ilmes tänava kõigis maades. Põldheinakasvupind on suurem võrreldes 10 a. keskmiste kasvupindadega 5,6%.

Kartulikasvupind suurenes tänava 3,3%, tõustes e. a. 75 530 ha-lt 78 007 ha-le. Kartulikasvupind osutus suuremaks ka viimase 10 a. keskmisest kasvupinnast 3,3%. Maade järgi ilmes kartulikasvupinna suurenenine kõikjal. Kartulikasvupind oli 7,3% põllu kogupinnast.

Juurviljakasvupinna suurenenine on olnud aasta-aastalt püsiv. Juurvilja kasvatatakse muude viljadega võrreldes võrdlemisi vähe. Juurviljade kasvupind moodustas tänava 1,0% põllu kogupinnast. Juurviljade all oli 10 572 ha e. a. 9 696 ha vastu, seega oli tänavune juurviljade kasvupind 9,0% suurem e. a. omast. Tänavune juurviljade kasvupind osutus suuremaks ka viimase 10 a. keskmisest juurviljade kasvupinnast 9,0%.

Linakasvupind oli tänava 23 390 ha e. a. 31 234 ha vastu, s. o. 25,1% väiksem, seega oli lina kultuur, mille kasvupinda vähenemine ilmes kõigis maades. Linakasvupind moodustas põllu kogupinnast 2,2%. Maade järgi on linakasvupinna osatähtsus väga mitmesugune. P.-Eestis on linakasvupinna % väiksem, kuna L.-Eestis on linakasvupinna osatähtsus põllu kogupinnast suurem. Kõige kõrgemale tõusis linakasvupinna % põllu kogupinnast Petserimaal — 9,7%.

Keska esineb võrdlemisi ühtlases suuruses aasta-aastalt. Tänavu oli kesa 167 512 ha e. a. 167 551 ha vastu. Kesaprotsent põllu kogupinnast tõusis kõrgeimale Saaremaal —

22,8%, kuna teisis maades oli ta võrdlemisi lähedane riigikeskmise — 15,6%-le.

Muude viljade all peale nimetatute oli 2955 ha, ja paratamata nähtusena väike osa

põllumaast jääb igal aastal mõnesugusel põhjusel sööti, kuid viimase pind on aasta-aastalt vähenenud järjekindlalt ja näitas vähenemist ka tänavu võrreldes e. a.

NISUSAAK MAAILMAS. —

Esimesed nisulõikuse arvestused (Rahvusvahelise Põllumajandusliku Instituudi andmeil) neljas Doonau maas (Bulgaarias, Ungaris, Rumeenias, L-Slaavias) on kokku 119 milj. kv. See on rekordsaak, mis ületab e. a. saagi 21% ja viimase 5 a. keskmise — 43%.

Sisseveomaade suhtes on ainult mõningaid saagiarvestusandmeid. Siiski märgivad peagu kõik riigid kõrgemaid saake võrreldes e.-ga. Suhteliselt ületab 1938. a. toodang m. a. oma Britis 16%, Hollandis — 23%, Lätis — 16% (ainult taliviljad), Tšehhoslovakkias — 13% ja Portugalis — 14%.

Riikide seas, millede ametlikud andmed ei ole veel ilmunud, on 3 suurimat euroopa tootjat riiki, millede saak on tavaliselt peagu pool maailmasaagist, ja millel on järelikult suur tähtsus üldtulemusis. Käepärastolevad andmed näitavad, et nende riikide saakide üldkogus ületab tunduvalt m. a. saagi.

Prantsuses loodetakse head saaki, mis erineb tunduvalt 1937. a. kehvast saagist, Saksa arvatud kaasa Austria) kohta arvatakse, et saak on ülihea, mida pannakse heade meteoroloogiliste olude arvele juulis, mis oli soe ja küllalt vihmrohke. Itaalias, kus kevadel arvati, et saak osutub halvaks ebasoodsa aastaaja tõttu, on tingimused tunduvalt paranenud; pärast rehepeksu selgus, et tulemused ületavad kaugelt esialgseid arvestusi, ning saagikeskmise läheneb m. a. omale.

Sel juhul näib, et nende kolme riigi kogusaak ulatub ca 220—225 milj. kv-le, ületades seega üle 10% e. a. toodangu.

Samuti Poolas, Skandinaavia ja Balti riiges, Kreekas ning üldiselt kõigis mais, (peale Hispaania), mille kohta saagihinnangu ametlikud andmed ei ole veel avaldatud, lasevad käepärastolevad andmed ar-

WORLD WHEAT PRODUCTION.

vata, et tänavuaastane saak kujuneb paremaks mullusest.

Olevate andmete põhjal ollakse sunnitud ka suurendama kaunis palju Euroopa teraviljasaagi esialgseid arvestusi: 320-lt 330-le milj. kv-le sisseveomais, ja neljas Doonau maas, Poolas ja Leedus — 135-lt milj. kv-lt 142 milj. kv-le. Nii suureneb Euroopa kogusaak seega 472 milj. kv-le, mis on peagu sama suur nagu 1933. a. rekordsaak ja ületab 1937. a. saagi 12% ning eelmise 5 (1932—36) aasta keskmise 10%.

NSVL-u suviljade saagilootused olid halvad, kuna kestis liiga kaua kuiv, soe ilm, mis vähendas maa sees olevat niiskust ja kiirendas pidevalt viljaküpsemist kagus tähtsates regioonides. Taliviljade kohta kinnitavad andmed aga väga häid saagilootusi.

Ametlikud andmed saagi kohta augustis 2 suuremas P.-Ameerika tootjas riigis ei ole toonud muudatusi eelmises kuus avaldatud juuli arvestusis, millised näitavad suurt saaki. Ühendriiges arvestati talinisu-saaki ca 7 milj. kv. vähem, mis oli tingitud enamjaolt suvinisu suuremaist saagilootusist (72,8 milj. kv. 1. aug. 68,6 milj. kv. vastu 1. juulil).

Kanadas halvenes suviljade seisund juuli jooksul, kuid seevastu võis märkida, et neile kultuuridele määratud pindalad olid suuremad, kui arvati enne külvit tehtud arvestuste põhjal, ja teisalt oli talinisu-toodang palju suurem, kui arvestati esialgu. Ametlike saagiandmete ja juuli lõpul arvestatud külvipinna ning viljade seisundi järgi on Kanada suvinisu kogusaak ca 100 milj. kv. eelmisel kuul ettenähtud 104 milj. kv. vastu.

Nii oleks USA ja Kanada kogusaak aug. algul olnud viljade seisundi järgi ca 360 milj. kv., seega juuli algul tehtud arvestu-

sist 7,5 milj. kv. vähem. 1. aug. tehtud arvestused ületavad siiski 72 milj. kv. m. a. toodangu ja 110 milj. kv. 1932—36. a. keskmise. Lõplikud tulemused võivad veel muutuda.

India andmete järgi on seal nisisaak suurenenud peagu 3 milj. kv. See arv (109,5 milj. kv.) on rekordne ja ületab enam kui 10% 1937. a. ning enam kui 15% viimase 5 aasta keskmise. Jaapani, Korea, ja Mandžukuo saagid näivad olevat enam-vähem e. a. omade tasemel, millised samuti olid väga head. Hiinas loodetakse eelmise aastaga peagu võrset saaki.

Alžeerias on saak vähenenud veidi enam kui Maroko oma, ja üldiselt kujunevad Tu-niisi ja Egiptuse saagid e. a. ja 5 a. kesk-mise tasemel.

Nisutoodang põhjapoolkeral (milj. kvint.)

	Euroo- pa	P.-Ameer- rika	Aasia	Aaf- rika	Kokku ¹⁾
1938 (saagilootused)	472	364	182	82	1 050
1937 (lõplikud andmed)	420	292	173	38	917
1936	403	235	164	27	829
1935	429	251	187	31	898
1934	421	222	151	37	831
1933	475	281	150	30	886
1932	405	380	137	35	907
1931	391	348	156	32	927
1926—30 (keskmise)	365	358	141	29	893

¹⁾ Arvatud välja NSVL, Hiina, Iraan ja Irak.

Toodud arvud on ainult esialgsed, mõningail juhtudel ka ainult oletatavad ning võivad veel muutuda, võibolla isegi kaunis suurel määral. Sellegipoolest ei saa võimalikud muudatused muuta üldist ilmet, selle aasta erakordset saagirohkust, sest kõik suured tootjad riigid on registreerinud enam-vähem soodsaid tulemusi, mõningail juhtumel isegi väga häid. Käesolev arvestus näitab, et põhjapoolkeral, arvatud välja NSVL, Hiina, Iraan ja Irak, ulatus kogusaak ca 1050 milj. kv., mis ületab m. a. saagi 133 milj. kv. ja viimase 5 aasta, s. o. 1932—36, saagi 186 milj. kv.

1937. a. palju väiksem saak kattis kõik tarvidused ja jättis eksportmais suurema ülejäägi kui 1937-38 saagiaasta algul. See-ga tuleb nentida, et nisu tagavarade seis maailmas, mis pärast kauaaegset teravilja-turu nõrgemist 1934 ja 1936. a. saagi vähe-suse tõttu paranes normaaltasemeni mõõ-dunud saagiaastal, on taas muutumas suu-reks 1938-39 saagiaastal.

Lõunapoolkerariikide suhtes võib öelda, et Argentiinas on külv teostatud soodsais oludes ja et oraste tõus oli väga hea. Aust-raalias ületavad külvipinnad esimese arves-tuse järgi ca 2,7% e. a. omi, ja 5% 5 aas-ta keskmise, üldine kultuuride seisund on paranenud peagu kõigis riiges olnud vih-made tagajärjel.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS AUGUSTIS 1938. A.

FOREIGN TRADE IN AUGUST, 1938.

Väliskaubandusbilans kujunes k. a. aug. 478 tuh. kr. aktiivseks 1,3 milj. kr. vastu m. a. samal kuul. Kaubavahetuskäive kaha-nes samal ajal 20,8 milj. kr-lt 18,9 milj. kr-le (9,5%), kusjuures sissevedu langes 9,8 milj. kr-lt 9,2 milj. kr-le (6,0%) ja väljavedu — 11,1 milj. kr-lt 9,7 milj. kr-le (12,7).

Väljavedu. — Exports.

Elusloomade ja toit- ning maitseainete väljavedu näitab tänava võrreldes mullusega endist hoogu, kuna toor- ja poolvalmisainete, kui ka valmissaaduste väljavedu kahanes sa-

mal ajal tunduvalt. Elusloomade müük vä-listurgudele suurenes võrreldes m. a. aug. 46 tuh. kr-lt 155 tuh. kr-le (237,0%) ja toit- ning maitseainete väljavedu — 3,6 milj. kr-lt 4,8 milj. kr-le (32,3%), kuna toor- ja pool-valmisainete eksport langes 5,2 milj. kr-lt 3,2 milj. kr-le (37,8%) ja valmissaaduste väljavedu — 2,3 milj. kr-lt 1,6 milj. kr-le (31,9%).

Toit- ja maitseainete väljavedu kasvas võrreldes m. a. aug. eeskätt suurene-nud teravilja, karjasaaduste ja kala ning ka-lasaaduste väljaveo arvel. Teravilja veeti

välja k. a. aug. 555 tuh. kr. väärtuses m. a. 117 tuh. kr. vastu — seega 438 tuh. kr. (374,4%) enam, kusjuures tänavu turustati peamiselt rukist ja mullu nisu. Karjasaaduste eksport suurenes või arvel. Võid veeti välja k. a. aug. 1829 tn. 1407 tn. vastu m. a. samal kuul — seega 422 tn. (30,0%) enam, kuna turustatud või väärtus kasvas samal ajal 2,4 milj. kr-lt 3,1 milj. kr-le ehk 0,7 milj. kr. (27,6%). Kuigi liha ja lihakauba väljavedu kasvas koguselt 12 tn (5,3%), jäi nende eest saadud rahasumma peagu endiseks. Liha- ja lihakaubakoostises näitas veise- ja lambaliha väljavedu tõusu, kuna peekoni- ja lihakonservide müük välisturgudele osutas langust. Veiseliha väljavedu kasvas võrreldes m. a. aug. 20 tn-lt 39 tn-le (95,0%) ja väärtuselt — 15 tuh. kr-lt 33 tuh. kr-le (120,0%) ja lambaliha samal ajal 20 tn-lt 30 tn-le (50,0%), kuna müügist saadud rahasumma suurenes 16 tuh. kr-lt 25 tuh. kr-le (56,3%). Munade väljavedu kahanes koguselt kui ka väärtuselt — esimene 18,8% ja teine — 14,0%.

Väliskaubanduskäive augustis 1937—38.

Turnover of August Foreign Trade, 1937—38.

	August		1. I.—31. VIII		1937 = 100
	1938	1937	1938	1937	
	1000 kr. — In 1000 Kr.				
Väljavedu — <i>Exports</i>	9 671	11 072	65 582	62 418	105,1
Sissevedu — <i>Imports</i>	9 193	9 775	72 008	71 988	100,0
Käive — <i>Turnover</i>	18 864	20 847	138 190	134 404	102,8
Väljavedu ±	+478	+1297	-7 026	-9 568	
<i>Exports</i> ±					
	1000 tn. — In 1000 tns.				
Väljavedu — <i>Exports</i>	46	69	260	302	86,1
Sissevedu — <i>Imports</i>	39	37	264	279	94,6
Käive — <i>Turnover</i>	85	106	524	581	90,2

Elusloomade müük välisturgudele paisus peamiselt suurenenud sigade ekspordi tõttu, kuigi ka hobuste väljavedu oli k. a. aug. suurem kui m. a. samal kuul. K. a. aug. eksporditi 1375 siga, kuna m. a. samal kuul ulatus nende väljavedu vaid 364 seale (väljaveotõus 277,8%), kuna sigade müügist saadud rahasumma kasvas samal ajal 43 tuh. kr-lt 142 tuh. kr-le (230,2%).

Toor- ja poolvalmisainete väljavedu jäi k. a. aug. tunduvalt väiksemaks kui m. a. samal kuul. Tagasiminekrut põh-

justas tähtsal määral metsamaterjali ja toornahkade langenud väljavedu. Metsamaterjali väljavedu kahanes 44 009 tn-lt 22 709 tn-le (48,4%) ja väärtuselt — 3,0 milj. kr-lt 1,4 milj. kr-le (52,9%). Väljaveetud metsamaterjali üksikuist liikidest on kahanenud kõige enam kuuselaudade ja plankude ning kastilaudade väljavedu — esimese eksport langes 2,6 milj. kr-lt 1,1 milj. kr-le (56,2%) ja teise väljavedu — 71 tuh. kr-lt 37 tuh. kr-le (47,9%). Toornahku veeti välja k. a. aug. 30 tuh. kr. väärtuses 181 tuh. kr. vastu m. a. samal kuul — seega 83,4% vähem. Põlevkiviõli väljavedu, mis aasta esimesel poolel näitas õige hoogsat kasvu, osutas viimaseil kuul kahanemistendentsi. Nimetatud õli väljavedu langes võrreldes m. a. aug. koguselt 7 464 tn-lt 4 232 tn-le (43,3%) ja väärtuselt — 603 tuh. kr-lt 349 tuh. kr-le (42,1%). Kuigi bensiini väljavedu jäi koguselt peagu endiseks, kahanes müügist saadud rahasumma langenud hindade tõttu 15,9%. Peale nimetatud ainete vähenes veel kunstsarve väljavedu 137 tuh. kr-lt 106 tuh. kr-le (22,6%). Tselluloosi väljavedu suurenes võrreldes m. a. aug. koguselt kui ka väärtuselt — esimese eksport kasvas 3 550 tn-lt 4 641 tn-le (30,7%) ja teise — 450 tuh. kr-lt 633 tuh. kr-le (40,7%) — seega väärtuselt hindade tõusu tõttu tunduvalt enam. Vastupidiselt kujunes olukord lina väljaveos, kus väärtuse juurdekasv jäi koguse juurdekasvust hindade languse tõttu väiksemaks. Lina veeti välja k. a. aug. 513 tn. 425 tn vastu m. a. samal kuul — seega 20,7% enam, rahas saadi samal ajal 505 tuh. kr. 495 tuh. kr. vastu — suurenemine 2,0%.

Valmisaaduste rühmas esines tõus võrreldes m. a. aug. ainult tahvelklaasi väljaveos, kuna kõigi ülejäänud tähtsamate ainete eksport kahanes koguselt kui ka väärtuselt. Vineeri- ja -toolipõhjate müük vähenes 483 tuh. kr-lt 326 tuh. kr-le (325%), ajalehe- ja trükipaberi — 250 tuh. kr-lt 60 tuh. kr-le (76,0%), puuvillalõnga ja -niidi — 530 tuh. kr-lt 423 tuh. kr-le (20,2%), puuvillariide — 264 tuh. kr-lt 131 tuh. kr-le (50,4%), jämeda linase riide — 107 tuh. kr-lt 80 tuh. kr-le (25,2%) ja džuu-triide ning -kottide väljavedu 91 tuh. kr-lt 76 tuh.

Sisse- ja väljaveo tähtsamad ained. — Principal Commodities of Foreign Trade.

	August — August				1./I—31./VIII			
	ton.		1000 kr.		ton.		1000 kr.	
	1938	1937	1938	1937	1938	1937	1938	1937
VALJAVEDU — EXPORTS.								
	Üldse: — Total:							
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	1 397	370	153	46	43 398	10 043	4 271	1 209
II Toit-, maitseained ja joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	7 628	3 228	4 762	3 599	40 884	35 176	26 642	20 838
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Teravili — <i>Corn</i>	4 541	460	555	117	9 133	3 201	1 237	812
Kartul — <i>Potatoes</i>	2	1	0	0	10 980	14 477	661	730
Või — <i>Butter</i>	1 829	1 407	3 054	2 393	9 928	8 199	16 882	12 798
Või — <i>Butter</i>	4 920	6 087	355	413	30 179	25 511	1 846	1 431
Munad — <i>Eggs</i>	238	359	318	317	1 776	1 573	3 249	2 851
Liha ja lihakaup — <i>Meat and Meat Products</i>	237	225	318	317	2 510	2 470	3 249	2 851
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	35 235	60 497	3 204	5 152	187 741	236 194	21 754	25 630
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	20	65	30	181	442	695	770	1 705
Metsamaterjal — <i>Timber Materials</i>	22 709	44 009	1 422	3 018	66 853	116 592	4 794	7 742
Tselluloos — <i>Cellulose</i>	4 641	3 560	633	450	39 783	39 279	5 970	4 986
Lina ja -takud — <i>Flax and Tow</i>	518	425	506	495	4 531	4 619	4 568	5 192
Bensiin — <i>Benzine</i>	232	238	53	63	3 362	2 357	558	515
Põlevkiviõli — <i>Shale-Oil</i>	4 232	7 464	349	608	36 120	30 097	2 926	2 318
Kunstsarv — <i>Artificial Horn</i>	10	60	106	137	299	486	669	1 098
IV. Valmisraudused — <i>Manufactured Articles</i>	3 118	5 528	1 550	2 275	31 496	30 328	13 914	14 739
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Vinser ja -toolipõhjad — <i>Plywood and Chair-backs</i>	1 094	1 975	328	483	9 918	12 237	2 737	3 004
Ajalähe- ja trükipaber — <i>News-a. other Printing Paper</i>	363	842	60	250	3 545	4 061	793	1 105
Puuv. lõng ja -niit — <i>Cotton Yarn and Thread</i>	157	214	423	580	947	1 234	2 615	3 227
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	52	90	131	264	606	652	1 807	2 026
Linae riie jäme — <i>Linen, coarse</i>	38	52	80	107	246	304	510	626
Džuutrie ja -kotid — <i>Jute Cloth and Sacks</i>	130	169	78	91	937	1 015	554	554
Tsement — <i>Cement</i>	—	—	—	—	6 306	—	187	—
Tahvelklaas — <i>Sheet Glass</i>	327	46	50	9	2 310	960	320	168
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	—	—	—	—	0	0	1	—
SISSEVEDU — IMPORTS.								
	Üldse: — Total:							
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	4	7	0	1	185	184	15	57
II Toit-, maitseained ja joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	9 611	7 038	967	1 081	62 477	68 589	8 157	9 789
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Heeringad — <i>Herrings</i>	1 608	934	319	240	4 411	2 915	828	658
Sool — <i>Salt</i>	3 958	1 394	74	26	15 469	8 440	2 298	153
Suhkur — <i>Sugar</i>	3 528	2 269	441	323	13 442	16 860	2 667	2 123
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	23 193	22 639	2 627	3 143	144 917	149 631	17 695	19 939
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toortubak — <i>Tobacco unmanufact.</i>	68	67	118	111	520	492	954	798
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	105	136	110	212	990	1 023	1 214	1 475
Džuut — <i>Jute</i>	254	308	74	108	1 611	1 925	524	601
Puuvill — <i>Cotton</i>	504	540	516	788	3 691	4 097	3 827	5 729
Vill — <i>Wool</i>	37	20	102	93	197	179	613	782
Kivistüsi ja koks — <i>Coal and Coke</i>	919	3 552	21	63	36 928	44 852	729	772
Petrooleum — <i>Petroleum</i>	3 698	2 714	291	214	11 943	10 721	1 028	772
Bensiin — <i>Benzine</i>	535	629	53	71	3 523	4 964	394	550
Väetised — <i>Fertilisers</i>	12 926	7 779	609	355	58 749	43 792	3 461	2 859
Väikel puhastamata — <i>Sulphur unpurified</i>	—	2 682	—	214	—	5 798	—	464
IV. Valmisraudused — <i>Manufactured Articles</i>	6 654	7 108	5 591	5 526	57 057	61 001	46 598	42 063
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	5	5	51	49	70	92	706	854
Villane lõng ja -niit — <i>Woollen Yarn and Thread</i>	36	34	258	319	190	196	1 497	1 676
Kunsti lõng ja -niit — <i>Rayon Yarn and Thread</i>	25	26	119	123	185	187	811	903
Raud ja teras — <i>Iron and Steel</i>	2 453	2 644	558	842	19 663	28 528	4 593	5 649
Kummi ja k. kaup — <i>Rubber and Rubber Goods</i>	59	89	104	196	464	408	1 318	1 205
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	0	0	8	24	1	1	143	138

kr-le (16,5%). Tahvelklaasi väljavedu suurenes samal ajal koguselt 46 tn-lt 327 tn-le (610,9%) ja väärtuselt — 9 tuh. kr-lt 50 tuh. kr-le (455,6%).

Sissevedu. — Imports.

Sisseveo alal esines tõus ainult valmisaaduste osas, kuna toit- ja maitseainete, eriti toor- ja poolvalmisainete, sissevedu — vähenes tunduvalt. Võrreldes m. a. aug. kahanes toor- ja poolvalmisainete sissevedu 3,1 milj. kr-lt 2,6 milj. kr-le (16,4%) ja toit- ning maitseainete sissevedu — 1,1 milj. kr-lt 1,0 milj. kr-le (10,5%), kuna valmisaaduste sissevedu suurenes samal ajal 5,5 milj. kr-lt 5,6 milj. kr-le (1,2%).

Valmisaaduste impordi tõusu põhjustas eeskätt jõe- ja töomasinate, põllutöomasinate ja -riistade, transportvahendite ning tekstiiltööstussaaduste suurenenud ost välismaalt. Jõe- ja töomasinate hoogus sissevedu, mis kestab juba aastaid, püsib endiselt elavana. Nimetatud masinaid veeti sisse k. a. aug. 796 tuh. kr. väärtuses 486 tuh. kr. vastu m. a. — seega 63,8% enam. Põllutöomasinate ja -riistade sissevedu kasvas võrreldes m. a. aug.-ga 346 tuh. kr-lt 406 tuh. kr-le (17,3%) transportvahendite — 374 tuh. kr-lt 439 tuh. kr-le (17,4%) ja tekstiiltööstussaaduste sissevedu — 727 tuh. kr-lt 802 tuh. kr-le (10,3%). Langussuunas liikunud aineist näitas suuremat tagasiminekut töötletud nahkade ja nahkkaupade, puutööstussaaduste ja metallkauba sissevedu. Töötletud nahkade ja nahkkauba sissevedu langes võrreldes m. a. aug. 112 tuh. kr-lt 48 tuh. kr-le (57,1%) — peamiselt ševroo- ja kroomnahkade arvel. Puutööstussaaduste sissevedu kahanes 91 tuh. kr-lt 40 tuh. kr-le (56,0%) suuremjaolt vähenenud võitinnilaudade impordi tõttu. Peale nimetatud ainete kahanes veel metallkauba sissevedu 701 tuh. kr-lt 513 tuh. kr-le (26,8%).

Toor- ja poolvalmisainete rühma kuuluvast kaheksast allrühmast suurenes ainult ühe, s. o. keemilistööstustoorainete sissevedu, kuna kõikide teiste import näitas tagasiminekut. Suurem langus esines tekstiiltööstustoorainete sisseveos, kusjuures nimetatud ainete import kahanes võrreldes m.

a. aug. 1,2 milj. kr-lt 0,8 milj. kr-le (33,1%). Ka loomariigiaineid (peamiselt toornahku) veeti sisse k. a. aug. 32,9% vähem kui m. a. samal kuul. Toor- ja poolvalmisainete rühma kuuluvaist tähtsamaist aineist vähenes veel (väärtuselt) kivisöe ja koksi (66,7%) ning bensiooni (25,4%) sissevedu, kuna puhastamata väävlit, mida veeti sisse m. a. aug. 214 tuh. kr. väärtuses, ei veetud k. a. aug. sisse. Tõusu näitas petrooleumi ja väetiste sissevedu, neist esimese sissevedu kasvas koguselt 2714 tn-lt 3698 tn-le (36,3%) ja väärtuselt 214 tuh. kr-lt 291 tuh. kr-le (36,0%), kuna teise import suurenes koguselt 7779 tn-lt 12 926 tn-le (66,2%) ja väärtuselt 355 tuh. kr-lt 609 tuh. kr-le (71,5%).

Kuigi toit- ja maitseainete rühma üldväärtus kahanes, osutasid nimetatud rühma tähtsamad ained kasvu. Suhkru sissevedu kasvas 328 tuh. kr-lt 441 tuh. kr-le (34,5%), heeringate 240 tuh. kr-lt 319 tuh. kr-le (32,9%) ja soola sissevedu 26 tuh. kr-lt 74 tuh. kr-le (184,6%).

Kaubarühmade osatähtsus väärtuselt

I. I—31. VIII 1937—38 (%)

Percentages of Separate Groups of Merchandises According to Value I. I—31. VIII 1937—38.

	Väljavedu Exports		Sissevedu Imports	
	1938	1937	1938	1937
I Elusloomad — Animals, living	0,5	1,9	0,0	0,1
II Toit-, maitseained ja joogid — Food Products, Stim. and Bever.	40,6	33,4	11,2	13,6
III Toor- ja poolvalmisained — Raw and Semi-Manufactured Materials	33,2	41,1	24,4	27,7
IV Valmisaadused — Manufactured Articles	10,7	23,6	64,2	58,4
V Kallismetallid ja -kivid — Precious Metals and Stones	0,0	0,0	0,2	0,2
Kokku — Total	100	100	100	100

Aasta esimese 8 kuu bilanss näitab tänava paranemistendentsi. Sisseveotilekaal, mis m. a. esimesel 8 kuul ulatus kokku 9,6 milj. kr-le, langes tänava samal ajal 7,0 milj. kr-le. Kaupade läbikäik kasvas 134,4 milj. kr-lt 138,2 milj. kr-le (2,8%), kusjuures väljavedu suurenes 3,2 milj. kr. (5,1%) ja sissevedu — 0,6 milj. kr. (0,9%).

Väljaveotõusu põhjustas eeskätt elusloomade ja karjasaaduste suurenenud väljave-

du — neist esimese eksport kasvas 1,2 milj. kr-lt 4,3 milj. kr-le ehk 3,1 milj. kr. (253,3%) ja teise väljavedu — 17,5 milj. kr-lt 22,4 milj. kr-le ehk 4,9 milj. kr. (28,1%).

Sisseveo juurdekasv toimus valmisaaudste — peamiselt jõu- ja töomasinate, metall-

kaupade ja transportvahendite — arvel. Jõu- ja töomasinate sissevedu suurenes 3,6 milj. kr-lt 5,9 milj. kr-le (63,8%), metallkaupade — 4,4 milj. kr-lt 5,8 milj. kr-le (32,7%) ja transportvahendite sissevedu — 4,8 milj. kr-lt 5,9 milj. kr-le (21,0%).

RAUDTEETEGEVUS JUULIS 1938. A.

RAILWAYS IN JULY, 1938.

Raudteevedudest näitab kaubavedu kahanemist kuna teised veoliigid suurenemist võrreldes m. a. sama kuuga. Reisijate arvuline tõus III klassi kasustajate arvel, nimelt 11,5%, mis kattis ka II. klassi reisijate 32,1%-st kahanemist, andis üldarvus 94 tuh. ehk 10,2% enamust võrreldes m. a-ga, suurenedes 921 tuh. 1015 tuh. reisijale. Vastavalt reisijate suurenemisele, paisus ka reis-km. arv m. a. 31 250 tuh-lt 34 615 tuh-le, seega 3 365 reis-km. ehk 10,7%.

Pagasivedu oli juulis 0,7 tuh. tn-ga võrdne mõlemal tegevusaastal, kuna tn-km arv tänavu suurenes ühe tn keskmise veokauguse pikenemise tõttu 60 tuh-le m. a. 51 tuh-lt, seega 9 tuh. tn-km ehk 17,6%.

Juuli kaubavedu oli väiksem võrreldes m. a-ga ja seda peamiselt metsasaaduste veo kahanemise tõttu. Kui mullu veeti 233 tuh. tn kaupa, ulatub see tänavu vaid 179 tuh. tn-le, mis on m. a-st 54 tuh. tn ehk 23,2% väiksem. Koguse vähenemisest on tingitud ka tn-km kahanemine m. a. 24 656 tuh-lt 19 632 tuh-le, s. o. 5 024 tuh. tn-km ehk 20,4% vähem. Laiarööpmelisel teel kahanes tn-km arv 14,5%, kitsarööpmelisel — ca 30%.

Elavnenud reisijate liiklus andis tänavu 599 tuh. kr. tulu m. a. 525 tuh. kr. vastu, seega enam 74 tuh. kr. ehk 14,1%; ka pagasiveost laekuv tulu suurenes m. a. 31 tuh. kr-lt 34 tuh. kr-le ehk 9,7%. Mitmesugust tulu laekus m. a. 22 tuh. kr. asemel 25 tuh. kr. ehk 13,6% enam. Kauba-veo — raudteel majanduslikult tähtsama

veoliigi — kahanemine mõjustas ka vasta-va tululiigi vähenemist, mis vaatamata teiste tululiikide suurenemisele, kahanendas tulu üldsummat 15 tuh. kr. ehk 1,1% võrreldes m. a-ga. Mullu laekus kauba-veost 756 tuh. kr., tänavu saadi 661 tuh. kr., mis on e. a-st 95 tuh. kr. ehk 12,6% vähem. Üldse laekus k. a. juulis 1 319 tuh. kr. m. a. 1 334 tuh. kr. vastu, millest laiarööpmelise tee tulu ületab mulluse 8 tuh. kr. ehk 0,8%-ga, kuna kitsarööpmelise tee veost laekuv tulu kahanes 23 tuh. kr. ehk 7,0%. Tulu reisijate liiklusest suurenes mõlemal teel: laiarööpmelisel 12,9%, kitsarööpmelisel — 18,4%. Kauba-veost laekuv tulu vähenes aga esimesel 8,2%, teisel — 23,0%, mis põhjustas ka tulude üldsumma 7,0%-st vähenemist kitsarööpmelisel teel.

Alates 1. I 38 on raudteetegevus arvudes järgmine:

	1938	1937	± kr.	±%
Tulu üldse tuh. kr.	8 845	8 428	+ 416	+ 4,9
sellest: reisijatev. tuh. kr.	3 554	3 176	+ 378	+11,9
pagasi- ja postiv. tuh. kr.	326	306	+ 20	+ 6,5
kauba-veost tuh. kr.	4 793	4 784	+ 9	+ 0,2
mitmesugune tulu tuh. kr.	172	168	+ 9	+ 5,5
Reisijate arv tuh.	4 063	3 920	+ 143	+ 3,6
Reis-km. tuh.	193 408	122 440	+10 968	+ 9,0
Maksul. kauba tn. tuh.	784	932	- 148	-16,9
Maksul. kauba tn-km. tuh.	83 309	97 241	-13 932	-14,3

Aasta algusest peale on jaamakassade rahalise läbikäigu kokkuvõtete järgi k. a. 7. kuu tulu 4,9%-ga ja reisijate vedu arvuliselt — 3,6%-ga, reis-km 9,0%-ga suuremad võrreldes m. a-ga, kuna kaubavedu on kahanenud koguselt 16,9% ja tn-km — 14,3%.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

● Shell Company of Estonia, Ltd'ile, Tartus, Emajõe kaldal ümberkorraldatud ja sisseseatud bensiinimüügi automaatjaama kasutamisele-võtmiseks.

● O. Lindpärgele, Väike-Maarjas, Virumaal, bensiinimüügi automaatjaama maa-aluse reservuaariga 1200 l ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● „Eesti Kiviõli“ A/ü-le, Tallinnas, Põhja 3, maa-aluse raudbetoonmahuti kuni 95 000 l kütteõli hoidmiseks, ehitamiseks.

● Tartu Eesti Majandusühisusele Tartus, Poe 4, bensiinimüügi automaatjaama 2 maa-aluse reservuaariga üldmahutuvusega 20 000 l ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● A/S. Rotermann'i Tehaseile, Tallinnas, Jaama 1, ümberkorraldatava külmutushoone korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Tööd leiab 2 töölisi. Jõuandjais 3 elektrimootorit koguvõimega 34,2 HJ.

● A/s „Eesti Metsatööstusele, Tartus, Aleksandri 134, asuva ning ümberkorraldatava lauatehase korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 165 töölisi. Jõuandjais 2 aurumasinat 150 HJ ja 3 HJ ning 10 elektrimootorit koguvõimega 108 HJ. Saetakse ja valmistatakse ehitusmaterjali.

● Riigi Trükikojale, Tallinnas, Niine 11, tema ümberkorraldatavas trükikojas muudatuste ettevõtmiseks. Trükikojas leiab tööd 73 ametnikku ning 210 töölisi. Jõuandjais 59 elektrimootorit üldvõimega 117 HJ. Valmistatakse igasugu trükitooteid, väärtmärke ja metallraha.

● Uus Balti Metsatööstusele, Tallinnas, Hollandi 48—19 ajutise saeveski, Iisaku vallas, Virumaal, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Valmistatakse ehitusmaterjali.

● Võrumaa Aianduse-Mesinduse Ühingule, Võrus, Kreutzvaldi 37/39 asutatava mahlatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töölisi. Jõuandjais 2 elektrimootorit üldvõimega 6 HJ. Valmistatakse igasugu puuvilja-, marjamahla ja mahlajooke.

● P. Prikk'ile, Tallinnas, Viljandi 9, asuva ning ümberkorraldatava vineeri- ja puitvilja ning krohvimatitööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 10 töölisi. Jõuandjais 2 elektrimootorit üldvõimega 9,6 HJ. Valmistatakse pakk-kastide vineeri, vineerpakk-kaste, lumelabidaid, krohvimate ja puitvilla.

● O/ü. Lebecki, Pabstel ja Ko-le, Tallinnas, Tartu m. 30 ümberkorraldatava parketitööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 15 töölisi. Jõuandjais 7 elektrimootorit üldvõimega 72 HJ. Valmistatakse põrandaparketti, puitvilla ja suuski.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS AUGUSTIS K.A.

TALLINN HARBOUR IN AUGUST, 1938.

Välissõidus liikles laevu ning vedusid oli aug. Tallinna sadamas järgnevalt:

	Saabus		Väljus	
	aug.	juuli	aug.	juuli
Laevade maht . . .	187 800	126 563	140 046	131 465
Reisijaid, arv . . .	7 819	10 387	9 747	9 802
Kaupu tn.	30 562	21 253	34 920	36 059

Aug. tegevus oli elavam juulist. Laevade läbikäik välissõidus oli aug. 8,0% suu-

rem eelmise kuust. Samuti ületas aug. kaupade läbikäik eelmise kuu 14,2%; ainult reisijate läbikäik vähenes, mis on seletatav sügisikuuga, mil suvitajate ja huvireisijate liiklemine on väiksem. Aug. kaupade läbikäik kasvas sisseveo arvel, milline suurenes 43,8%. Veeti sisse enam raskekaalu lisi kaupu, nagu väetist, igasugu tooraineid

jne. Väljavedu oli aug. 3,2% väiksem eelmisest kuust.

Laevade rahvuslippude järgi toimus siseseveost 39,2% eesti, 24,0% — saksa, 12,9% — rootsi ja 6,7% — briti laevadel. Väljaveos esinevad eesti laevad 28,1%, saksa — 22,7%, soome — 15,6% ja briti — 13,4%.

K. a. 8 kuu jooksul kujunes Tallinna sadama tegevus välissõidu alal järgnevalt:

	Saabus 8 kuu jooksul		Väljus 8 kuu jooksul	
	1938	1937	1938	1937
Laevade maht . . .	708 803	629 413	717 471	616 553
Reisijaid, arv . . .	36 607	27 652	37 599	27 753
Kaupü tn.	229 428	238 646	220 069	226 873

Laevasõit ja reisijatevedu on k. a. suuremad kui e. a. Laevade mahu läbikäik ületab e. a. 14,4% ja kasv reisijateveos ulatub 33,9%. Kaubavedu jäi tänava m. a-st maha 3,4%. Vähenesid sisse- kui ka väljavedu, kuid esimene enam.

Rannasõit Tallinna sadamas osutas aug. võrreldes eelmise kuuga tagasiminekut. Laevu liikles vähem, nimelt mahu järgi 13 040 net. rgt. (e. k. 19 398) ja kaupu veeti aug. 17 021 tn (e. k. 21 770 tn), sellest veeti sisse 14 831 tn. Väljavedu Tallinnast rannasadamaisse on tavaliselt väike.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade kujunemisel avaldus m. n. Inglises väike nõrgenemine. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris 118—120 š cwt, s. o. 2 š cwt-lt madalamalt kui e. n. Soome võihinnaks noteeriti Manchesteris 124—126 š cwt ja taani võihinnaks Londonis 135—136 š cwt ning Kopenhaagenis 243 Tkr 100 kg. Saksast saadav võihind jäi meil m. n. endiseks. Vastavalt väljaveetud võikoguste osatähtsusele üksikute turgude järgi ja hindade kujunemisele noteeriti meie eksportvõihinnaks 166 s. kg. Tendents vaikne.

Võihindade kujunemisest üksikuis mais nähtuü, et see oli k. a. sept. algul enamikus mais madalam kui m. a. samal ajal. Nii oli võihinnanoteering sept. algul (sulgudes m. a. sama aeg) Taanis 243 Tkr 100 kg (237 Tkr), Prantsuses 23.70 Fr. kg (24.40), Saksas 127 Rmk 50 kg (127), Hollandis 0.78 Fl. kg. (0,81), Belgias 4.37 Bel. kg. (4.84) ja P.-Am. Ühendriiges 26¼ c. lb. (34¼). Eestis noteeriti m. a. sept. keskel võihinnaks 184 s. kg. Seega on võihindade tase tänava madalam kui m. a.

Võituruseisundi kujunemist on viimasel ajal mõjutanud ebasoodsalt suured tagavarad, missugust võid praegu ka realiseeritakse. Kuna on aga loota, et euroopa karjamajandusmaade võipakkumises avaldub varsti tunduvas hooajaline tagasimineku, võib pidada ka võituruseisundi uut elavnemist tõenäoliseks.

Siseturul maksus või m. n. kg.

	lauavõi	kõõgivõi
Tallinnas	180—190	165—175
Tartus	185—200	158—170
Pärnus	180—185	150—165
Rakveres	185	170—175
Narvas	190—200	165—170
Paides	190	160—165

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1938. a.	1937. a.	1936. a.
	12./IX 18./IX 1938	5./IX 11./IX 1938	1./I 18./IX	1./I 19./IX	1./I 20./IX
VÖI (tonni) Butter (tons)	449,2	191,2	10568,6	9297,4	7587,0
Sellest:					
Saksa	281,1	191,2	3458,6	3566,1	2942,8
Inglise	218,1	—	7080,2	5555,8	4542,0
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	1620	778	32577	30386	32416
Sellest:					
Inglise	576	—	13870	3778	16454
Saksa	1044	778	17098	26492	11936
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	50,9	—	1398,5	1466,8	1686,8
LINA (tonni) Flax (tons)	20,4	21,1	4588,8	5070,2	6138,9
Sellest:					
Inglise	—	—	2132,0	1705,8	2654,8
Belgiasse	—	21,1	92,2	201,5	281,8
Soome	—	—	817,7	238,8	465,1
Saksa	—	—	1035,2	2143,0	1121,4
Prantsusse	—	—	842,2	582,3	1581,2

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul on seisund muutusetu. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis määrati endiselt 93 š tsn. Praegune sissevedu rahuldab peekoninõudmist.

Meie peekonsigade noteeringus ilmnes langus 5 s kg. Hinnalangus oli tingitud üleminekust suvisest hinnast talvisele, kusjuures esimest on püütud hoida alati kõrgemana talvisest, kuna seakasvatatajad tuleb kasutada rohkesti kallist ostujõusõta.

Sigade kokkuvedu eksporttapamajadesse näitab juba tugevat hooajalist tõusu. Kahe nädala jooksul on nädalaläbikäik kasvanud 500 sea võrra.

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

M. n. kujunes veiste pakkumine suuremaks, mida põhjustas sügiseste suuremate laatade hooaeg, kus ülesostjate poolt toodi kaupa kokku nõudmisest suuremal määral. Pakkumise rohkuse tõttu on ka hinnad nõrgenenud, eriti pulli- ja mullikalihal, kuna aga nuumatud ja rammusad lehmad püsivad hinnas.

Nädala keskmiselt maksus suurmütigil veiseliha:

Suured pullid, rammusad 50—52 s. ja keskmised 48—50 s kg.

Pullid (eluskal 400 kg) rammusad 48—50 s, keskmised 47—48 s ja lahjad 45—47 s kg. Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 29—31 s ja väiksemad pullid 24—26—30 s kg.

Lehma- ja härjaliha nuumatuil 55—60 s, rammusail 47—55 s, keskmisil 42—46 s ja lahjadel 36—41 s kg. Eluskaalu järgi vastavalt sordile 17—22—30—34 s kg.

Mullikalaha nuumatuil 51—55 s, rammusail 48—51 s, keskmisil 44—47 s ja lahjadel 37—43 s kg. Eluskaalu järgi 20—23—28—33 s kg.

TOORNAHKADE TURG.

Toornahkade turul püsib seisund endiselt kindel. M. n. kohta noteeriti endised hinnad.

Veisenahad, toorelt I sort 70 s, II—63 s kg. Teise sordi alla kuuluvad kõik nahad, millel on 4 ja üle tõuguaugu.

Vasikanahad, toorelt Kr 3.15 tk ja

K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60 —72 kg.	90	85	Siseturuhinnad	
55,5—59 „	85	81	„	„
72,5—75 „	85	81	„	„
75,5—80 „	81	77	„	„

ja elussigade eest:

105—120 kg. raskused	60 s. eluskaalu-kg.
121—160 „ „	64 „ „ „
üle 161 „ „	60 „ „ „

— CATTLE AND MEAT MARKET.

Turustades veiseid lihakaalu järgi, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb eeltoodud lihakilo hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde 9—11 s.

Vasikate pakkumine väike. Nõudmine hea. Tendents püsib. Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 65—75 s, rammusad 55—65 s, keskmised 50—54 s ja lahjad 45—50 s kg. Eluskaalu järgi vastavalt nimetatud sordile 29—36—44—52 s kg.

Lammaste pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tendents püsiv. Tapetud lambad siseturul jaoks maksusid: rammusad 52—54 s, keskm. 43—52 s ja lahjad 35—42 s kg. Eluslammaste hinnad 25—30 s kg.

Ekspordilambaliha-noteering jäi k. n. püsima endisele tasemele. Nii maksub ekspordilambaliha tapamajades 75—80 s kg. Eluskaalu alusel franko saatejaam 27—30 s kg.

Sigade pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tendents selgusetu. Tapetud sead maksusid: noored ja peekonkaalulised 82—85 s, liha- ja rasvasead 78—80 s ja vanad emised 70—72 s kg. Eluskaalu järgi maksusid sead 60—62 s kg.

— RAWHIDE MARKET.

raskemad, kaalus üle 3,5 kg ühe kg hind — Kr. 1.—

Lambanahad Kr 1.75—3.00 tk, sõltuvalt suurusest ja villa pikkusest.

Hobusenahad, toorelt, raskusega alla 20 kg — Kr 8 tk ning raskemad nahad — Kr 11.10 tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade kujunemises toimus m. n. väike nõrgenemine. Meie eksportmunade hinnanoteering jäi aga siiski endisele tasemele, s. o. 96 s. kg. franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti samuti endine hind —70 s. kg. franko kogumispunkt.

Kanamunade tootmine Saksas näitab hooajalist langust, kusjuures ebasoodsad ilmastikuolud on seda kiirendanud. Seevastu on Saksas aga kanamunade sissevedu endiselt elav. Kuna on hakatud tarvitama ka külmuhoonemune, on pakkumine munaturul kujunenud suuremaks kui nädal varem, mistõttu ka munahind m. n. lõdvenes.

Kanakasvatuse arendamisele juhitakse Lätis viimaseil aastail erilist tähelepanu, mis on andnud juba ka rahuldavaid tulemusi. Olgu mainitud, et näit. k. a. 1. IX—1. XI on riiklikult kindlustatud munahind 1,50 lat. kg. Samuti on Soomes kanakasvatust võrdlemisi soodsas olukorras, kuna näit. viimane eksportmunade hinnanoteering oli 20 Smk. kg.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	8—11	Võrus	9—10
Tartus	10—11	Narvas	10
Pärnus	10—11	Petseris	8—9
Rakveres	10—12	Tapal	10—11
Tõrvas	8—9		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 19. sept. noteeriti Tallinna kohta endised piimahinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12. s. l. ja müügil piimatööstustele 11 s. l. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 10 s. l. ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter.

Viimasel nädalal muutusid ilmad külmemaks ja sellega ühenduses jäi ka piima järgi nõudmine linnas tagasihoidlikumaks. Kuna ka piimatoodang lehmade karjatamistingimuste ja halva ilmastiku tõttu järjest vähehaaval langeb kuni lehmade lautajäämiseni, siis nõudmise vähenemine ei tohiks piima hinnale langetavat mõju avaldada.

Meie suuremate linnade piimaturu korraldamine sai võimalikuks piimaseaduse muutmisega k. a. 18. veebruarist. Peale otsuste Tallinna piimaturu korraldamiseks juba varemalt, oli nüüd Vabariigi Valitsuses arutusel Tartu linna piimaturu korraldamise küsimus. Vabariigi Valitsuse otsuse kohaselt lubatakse Tartu linna administratiivpiirides esimese valiku rõõskpiimast nõrgemakvaliteedilise piima müügilelaskmist

toorpiimana kui ka pastöriseeritud ainult Tartu Piimaühingu piimatalituse kaudu, arvates tähtajast, mille määrab ja kuulutab välja „Riigi Teatajas“ Põllutööminister, pärast nõuetekohast keskmeierei sisseseadmist Tartu Piimaühingu poolt.

Millal nimetatud muudatus Tartu piimamüügil toime tuleb, on raske ütelda, kuna Tartu Piimaühing kolib oma sisseseadega lähemal ajal uutesse ruumidesse ja kavatses seal alles asuda ajakohase keskmeierei väljaehitamisele. Seni aga jääb kehtima piimaturustamisel senine kord.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	1. valik		2. valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	17—19	—	14—15	12
Tartu	15—16	12—18	—	10
Narva	15	10	—	8
Pärnu	16—17	12	—	11
Rakvere	15	—	—	11
Valga	15	—	—	—
Võru	—	—	18	10—11
Paide	—	—	—	9
Haapsalu	—	—	10	9
Petseri	—	—	—	9—10
Tõrva	—	—	—	10
Tapa	—	—	10	9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljaturul avaldus m. n. elavnemine, kusjuures hindade kujunemises võis märkida kõvenemist. Nii noteeriti teraviljahindadeks m. n. (eelmise nädala noteering sulgudes) — nisu Chicagos 8.97 kr kv (8.40),

Liverpoolis 10.23 kr (9.49), rukis (Chicagos) 6.37 (5.05) ja Winnipegis 5.90 kr kv (5.51). Maisihinnaks noteeriti Chicagos 7.83 kr kv e. n. kr 7.53 vastu.

Sõjavägede Varustusvalitsus ostab alates

3. X s. a. kaeru, otri ja herneid, kusjuures makstakse müüjale ostupunktides järgmist hinda:

a) kaera eest, mille mahukaal on 480 g liiter à 13 s kg; kaera eest, mille mahukaal on üle 480 g, makstakse iga üle oleva 10 g eest 1% kg-hinnale juurde, kuna kaera eest, mille mahukaal on alla 480 g liiter, makstakse iga alla oleva 10 g-lt 1% kg-hinnast vähem;

b) odra eest, mille mahukaal on 630 g liiter à 16 s kg; odra eest, mille mahukaal on üle 630 g, makstakse iga üle oleva 10 g eest 1% kg-hinnale juurde, kuna odra eest, mille mahukaal on alla 630 g liiter, makstakse iga alla oleva 10 g-lt 1% kg-hinnast vähem;

d) herne eest makstakse kolmesugust hinda — 21,22 ja 23 s kg. Hinnamääramisel arvestatakse herneste puhtust, kuivust ja sordipuhtust;

Hinnaks määratakse:

— kui herneste puhtus ja kuivus on ligilähedased ettenähtud puhtuse alammääradele ja niiskuse ülemmääradele — 21 s kg;

— kui aga seejuures herved on sordipuhtad, siis — 22 s kg;

— kui herneste puhtus on ligikaudu 50% parem ja kuivus ligikaudu 1% vähem ettenähtud normidest — 22 s kg; kui aga herved seejuures on sordipuhtad, siis — 23 s kg.

Müügiletodav vilja peab vastama aga teatud tingimustele:

a) kaer peab olema viimase lõikusaasta saagist, kuivatatud ja kopitamata,

mahukaaluga mitte alla 435 g liiter. Kaer ei tohi sisaldada: niiskust üle 15% ja prahti üle 3%, selles hulgas mulda ega liiva mitte üle 0,25% (muu prahti all tuleb mõista viljapea- ja õlekõrretükke, kahjulike ja kahjutute umbrohtude seemneid ning aganaid); kaer võib sisaldada poolikuid ja vigastatud teri kuni 3% ja teiste kultuurtaimede (nisu, rukki, odra, herne ja peluski ning vikki) teri kokku kuni 5%;

b) oder peab olema viimase lõikusaasta saagist, kuivatatud ja kopitamata, mahukaaluga mitte alla 605 g liiter; oder ei tohi sisaldada: niiskust üle 14% ega prahti üle 2%, selles hulgas mulda ega liiva — mitte üle 0,25% ja nõgipeahaigusest rikutud teri — mitte üle 0,25% (muu prahti all tuleb mõista viljapea- ja õlekõrretükke, umbrohtude seemneid ja aganaid); oder võib sisaldada: poolikuid ja vigastatud teri kuni 3%, nisuteri kuni 3% ja rukki-, kaera-, herne-, peluski- ja vikiteri kokku kuni 2%. Terasdes ei tohi olla looma- ega taimeriigiparasiite. Odraterad peavad olema puhtad ja loomulikku kollakat värvi ja hamba all tunduma kõvadena;

d) hernes peab olema viimase lõikusaasta saagist, hästikuivatatud ja ilma kopitunud lõhnata; hernes ei tohi sisaldada: niiskust üle 15% ega prahti (liiva, mulda, umbrohuseemneid ega muud prügi) üle 0,5%; hernes võib sisaldada: ussitunud, vigastatud ja kirjused teri ja teiste kultuurtaimede teri kokku kuni 3%. Herneterad peavad olema kõvad, mitte liiga väikesed ega valged, kollakat, rohakat või hallikat värvi. Sõdahernest „solo“ sõjaväe tarvis ei osteta.

LINATURG. — FLAX MARKET.

Tehinguid oli viimasel paaril nädalal vähe. Paari nädala eest oli veidi elavam nõudmine, kuid nüüd ostetakse ainult väikesed kogused jooksva tarviduse katteks. Üldiselt ei ole linahindades muutusi. Uue hooaja lähenedes võib siiski märgata teatud rahutust linapakkujate juures, kellel on tagavaru m. a. saagist.

Uue saagi linamihust hinnatakse kõrgemaks e. a. omast enamasti kõigis linatootjais mais.

Linahinnad šotis.

	14. IX 38	31. VIII 38
Võru-Petseri R	£ 68.10—69	£ 68.10—69
Pärnu ülepuhastatud R	£ 69 —70	£ 69 —70
Pärnu takk I	£ 49 —50	£ 49 —50
Läti-Livoonia R	£ 71 —71.10	£ 71 —71.10
NSVL-u IV gr. I s. kasteloo	£ 88 —90	£ 88 —90

Linahindades ei olnud viimase kahe nädala kestel muutusi. Erilise nähtusena paistab silma, et Pärnu ülepuhastatud lina on hinnatud kõrgemalt kui Võru-Petseri

oma. See vahetõrge on kestnud juba enam kui kuu aega. Nähtavasti annab seks põhjust asjaolu, et kõigele vaatamata on meie Põltsi lina pisut niisutatud, ja kui see tihedasti kinniseotud lina jääb suveks seisma, on seega seotud teatud oht lina riknemiseks või koguni kuumaksminekuks.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 16. skp. Tallinnas Börsikomitee ruumides noteeriti linakokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s.:

AEDVILJATURG. —

Suvisordised õunad on lõppemas, seepärast on õunte pakkumine jäänud juba tagasihoidlikumaks ja õunahind Tallinna turul on tõusnud võrreldes e. n. 5—15 s kg-lt. Häist suitslepist nõutakse väikemüügil kuni 75 s kg, trebuust isegi kuni 80 s kg, üsna keskpäraseid, kärnaplekised suitslepad maksusid 50 s kg.

Ploomide hind on parema kauba juures langenud võrreldes e. n. umbes 20 s kg-lt. Emma leppermani ja vilktooria ploomidest nõutakse kuni 130 s kg, liivimaa kollasest: munaploomist kuni 75 s kg, kuna väiksemaviljalisi kreegilähedasi ploome saab osta alates 40 s kg.

Jõhvikaid hakkab juba tulema rohkem turule ja nende hind on langenud umbes 5 s kg-lt.

Sibulate hind, mis püsis Tallinna turul jaemüügil senini 25 s kg, näitab tõusu, kuna osa müüjaid nõuab juba 30 s kg, kuigi eksportsibulate hind on langenud.

Tomatihind tõusis Tallinna turul jaemüügil 5 s kg-lt.

Õuna- ja sibulaekspord on praegu vaikne. Pohlade ja aedmarjadest valmistatud vesiheidiste ekspord on aga üsna elav. On algamas jõhvikaeksporti hooaeg. Jõhvikasaak näib olevat tänavu hea, marjad on ilusad ja jämedad, on loota, et nende ekspord areneb hästi.

Sept. on senini veetud välja aedsaadusi kg.:

	1.—4. IX	5.—11. IX	11.—18. IX
Õunu	1 866	11 508	15 740
Sibulaid	18 760	8 000	8 450
Konservkurke	—	4 590	5 162
Pohli	—	74 400	54 014
Jõhvikaid	—	—	20 928
Mustsõstraid, vesiheidistena	—	56 650	—

Võru- ja Põltsimaal Mujal Eestis

R	107	105
HD	98	96
D	89	87
OD	80	78
LOD	71	69
H	62	66

Takk I sort	69
Takk II sort	59
Takk III sort	49
Ehitustakk	15—20.

Tendents vaikne.

VEGETABLE MARKET.

Õunad ja sibulad on läinud kõik Soome, jõhvikad Britti. Pohli on eksporditud 514 kg Britti, ülejäänud kõik Saksa, konservkurke on läinud 350 kg Saksa, teised kõik Soome ja mustsõstravesihoidiseid 5000 kg. — Inglisse ning 54 650 kg — Lähti.

Tallinna turul maksusid väikemüügil 19. IX s kg.:

	s. kr.	s. kr.
Õunad	20—75	Hapukapsas 25
Pirnid	35—150	Kaalikas 10—15
Ploomid	40—180	Peet 15
Kreegid	25—35	Porgand 10—18
Sõstrad, punased	30	Seller 60
Jõhvikad	20	Spinat 20
Pohlad	29—28	Aedoakaunad 30—50
Viinamar., kodum.		Rabarber 10
kasvumaja	300—350	Kõrvits 15
Tomat	20—30	Kartul 4—5
Sibul	25—30	Arbuus 80—100
Sibulad, väikesed		
konserveerimiseks	30—70	
Kütislaug	80—100	Lillkapsas 9—50
Rõigas	250	Kurgid 1½—5
Peakapsas	10	Kurgid, hapud 2—4

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 16. sept. järgmiselt:

Õunad, sügissordised, eksporditõblilised, pakkimiskuludeta franko Tallinn 36 s kg. Tendents tagasihoidlik.

Õunad, sügissordised — kuldrenett ja trebuu, alus nagu eelmisel, 42—43 s kg. Tendents kindel.

Õunad tööstustarbeks, sort antonovka, alus nagu eelmisel, 30 s kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksporditõblilised, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 14 s kg. Tendents vaikne.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn ca 5 kg neto plekknõu 240 s. Tendents elav.

Pohlad, eksportkõlblikud, pakkimiskulu-

deta franko Tallinn 18 s kg. Tendents püsiv.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 15 s kg. Tendents selgusetu.

KALATURG. — FISH MARKET.

Sept. esimesel poolel arenes kalakauba väljavedu võrdlemisi rahuldavalt. 1.—17. skp. veeti välja kala ja kalakaupa 102 000 kg, sellest angerjat 74 000 kg, koha 15 300 kg, haugi 6 000 kg, lõhe 4 300 kg, iherust 700 kg ja elusvähki 1 700 kg.

Angerjat eksporditi peamiselt Saksa värskena jääpakendis 36 000 kg ja eluskalana eelmises turu ülevaates mainitud 38 000 kg.

Väljaveetud koguses esines Soome lahe ja Saaremaa rannikvete rändangerjat ja ca 4 000 kg paigaangerjaid (kollane) Muhu väina ja Ruhno saare toodangust. Rändangerja-hind rannikul 160 s. kg ja paigaangerjal — 130—135 s. kg.

Koha ja haugi veeti välja Rootsi, koha, sisevete päritoluga I valikus, millest rannikul maksti 70—75 s. kg.

Lõhe eksporditi Saksa 2 800 kg ja Rootsi 1 500 kg.

Elusvähke — Rootsi 1 700 kg = 50 600 tk.

Siseturu-kalakaubanduses valitses elavam tegevus. Peale tavaliste kalasortide (ahvenas, haug, särg) tuli müügile juba suuremal kogusel lõhe ja iherust, mistõttu nende hinnas on näha langust.

Niisaga lõhe terve kalana müüdi 180—200 s. kg, marjaga — 200—250 s. kg, lõigatud — 350 s. kg.

Iherus (merefõrell) kvaliteedi ja suuruse järgi 120—175 s. kg.

Lõhemari toorelt 5 kr. kg, valmistatult — 10 kr. kg.

Koha ja siiga müügil vähe, koha I valik 120—130 s. kg, II valik — 90—100 s. kg. Siig — 80—120 s. kg.

Räimekaubandus. M. n. keskpäi-ku valitsenud tormide tõttu oli räimi müügil vähe. Nädala lõpul paranes seisund. Tallinna turule tuli müügile kalasadama kaudu

ja koormatega reedel, samuti ka laupäeval, ca 10 000 kg räimi. Nõudmine kujunes elavaks; müügihind 20—25 s. kg. Tartu kalahallis oli Paldiski räime müügil hinnaga 28—30 s. kg. Kilukaubandus, milline kuu esimesel nädalal rahuldava kilusaagi tõttu arenes õige elavalt, jäi m. n. päris nõrgaks. Tallinna kalasadama kaudu tuli kilu müügile päevas ainult 500—1000 kg, milliseid reaalisseriti turul 40—45 s. kg.

Kilusaagi vähesuse tõttu on kalakonservitõösturid hakanud vedama kilu taas Soomest. M. n. toodi juba kaks saadetist kokku 3 400 kg kilu, makstes soomlasile 3 Smk—24 s. kg.

Turski müügil rahuldavalt, hinnaga 12—20 s. kg.

Lesti vähe, hinnad kõrged 35—40 s. kg.

Suitsukalahinnad: lõhi 800—1000 s. kg, angerjas 250—320 s. kg, siig 150—200 s. kg, latikas 80—120 s. kg, lest 100—120 s. kg, räim 10 tk 8—10 s., kilu 10 tk. 4—5 s., praetud silmud 18—20 s. paar.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg.

		Tallinn 17. IX	Tartu 17. IX	Narva 17. IX
Lõhi,	värsko	180—250	275—350	200—250
Lõhi, lõigat.	"	350	—	—
Iherus,	"	120—175	175—200	—
Angerjas,	"	150—200	200—220	—
Koha, I valik	"	120—130	80—100	80—100
Koha, II valik	"	90—100	70—80	—
Haug,	"	40—50	35—45	40—50
Siig,	"	80—120	50—80	—
Latik,	"	40—50	15—45	30—40
Ahven,	"	25—40	15—30	20—30
Vimb,	"	40—45	25—30	—
Linask,	"	—	60	—
Koger,	"	35—45	40—50	25—30
Särg,	"	20—25	12—20	—
Sääinas,	"	—	25—30	—
Kiisk,	"	—	10—12	—
Räim,	"	20—25	20—30	20—25
Kilu,	"	40—45	—	—
Tursk,	"	12—20	—	—
Lest,	"	35—40	—	—

VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME. Soome Viljaseaduse uuendamine. — *Renewal of Finnish Grain Law.*

Soome vabariigi president on nõustunud, et Soome parlamendile esitatakse uus seaduseelnõu kodumaise vilja müügi soodustamiseks, mida kavatakse panna kehtima 5 aastaks.

Esilduse põhjendusis öeldakse, et kogemused on näidanud, et k. a. lõpul lakkav viljaseadus on täitnud neid lootusi, mida sellele pandi kodumaise vilja müügi edendamise seisukohalt. Ka tarvitajaskonna poolt ei ole tehtud selle kohta mingeid asjalikke märkusi, kuna vilja- ja viljasaaduste hinnad on püsinud tollidega kindlaksmääratud piires. Kui praegukehtiv kord peaks lõppema sel aastal, kujuneb olukord, et viljamüük jääb ilma praegusest toest. Teadmatus olukorra kujunemisest ning tavaline vilja ülepakkumise kartus ongi nüüd juba uue lõikuse lähenemisel põhjustanud rahutust viljakasvatajate ringkonnis. Rukkiisaak kujuneb tänava tõenäoliselt keskmiseks, kuid m. a. rekordsest rukkiisaagist on rukist veel tublisti järel. Lisaks sellele vähendab ka Soome rekordne nisusaak rukkiläbimüügi võimalusi. Ka nisu suhtes on olukord Soomes kujunenud sääraseks, nagu rukki suhtes. Nisukasvatust on järjest laienenud ja saagimäärad tõusnud. Nii arvestatakse, et uus nisusaak Soomes rahuldab juba 70—80% maatarvidusest, sest tä-

navu arvestatakse nisusaaki umbes 250 tuh. tn-le, kuna algava saagiaasta kulutust arvestatakse kõige enam 290 tuh. tn-le. Et välismaal on olnud haruldast hea nisusaaki, mis on toonud endaga kaasa sellist hinnalangust, et selle püüdes ähvardab soome nisukasvatust langus, kui riigi poolt ei hakata enam ega intensiivsemalt toetama nisukasvatust. Peetakse mõõdapääsmatuks, et kodumaise nisu läbimüügi kindlustamiseks võetaks tarvitusele samasugune segamise sundus, nagu kehtib rukki suhtes. Neil põhjusil on valitsus pidanud tarvilikuks pikendada seaduse kehtimisaega vähemalt 5 aastaks, kusjuures seadust laiendatakse ka nisule, kuigi arvestamata riikliku viljakontori poolt sissetoodavat nisujahu. Lisaks soovitakse muuta seadust selliselt, et kodumaise vilja hind ei ületaks vastava tollitud välismaise vilja oma, kusjuures kaup on arvestatud viljaladus olevana, selle asemel, et kodumaise vilja hind, nagu on nähtud ette praegukehtivas seaduses, ei tohi ületada vastava välismaise vilja hinda, kusjuures „kaup on arvestatud vabalt mererannaveskil“. See muutus kergendaks viljakontori tegevust ja tasandaks hindu ning võimaldaks hoiduda arvamuste lahkuminekuid välismaiste hindade tõlgitsemises.

Soome uus kunstiiditehas. — *New Finnish Rayon Factory.*

A.-S. „Kuitu“ kuuluva uue kunstiiditehase ehitamisega on jõutud nii kaugele, et Enso's, Imatra lähedal, asuv tehas on valmis tegevusse astumiseks. Tehase tootmisvõime on 1 200 kg kunstiidi päevas, kattes sellega umbes pool Soome sisetarvitusest. Tehasehooned on ehitatud siiski niivõrd suurel, et toodangut võib kaheksandistada vaid masinate arvu suurendades. Suhteliselt väikese toodangu juures on tootmiskulud muidugi suurel, nii et valmistamine muutub alles siis tulutoovaks, kui on olemas küllaldane tollikaitse. Tehas valmistab peale kunstiidi veel tsellofaanpabe-

rit, mida Soomes ei ole varem valmistatud. Seda tööstussaadust suudab uus tehas toota ca 350 tn aastas. Et seda kaupa tarvitatakse Soomes aastas umbes 40 tn, jääb toodangust üle tähelepanuväärt kogus väljaveoks. Loodetavasti kasvab selle läbimüük ka Soomes, sest näit. rahvaarvult sama suure maas — Taanis — kulutatakse tsellofaani aastas 150 tn. Kolmanda tehase toote — kunstkiu — tarvitust Soomes on tähtsusetu, mis sõltub osalt sellest, et vistrakangastel, milliseid valmistatakse kunstkiududest, on väga väike tollikaitse. Seetõttu on Soome puuvillateha-

seil olnud raske võistelda välismaise, peamiselt Jaapani, toodanguga. M. a. toodi Jaapanist Soome trükitud vistrakangaid

määraral, mis vastas ca 60%-le Jaapani kogu vastavast ekspordist Euroopasse.

LÄTI.

Põllutöliste liigitus Lätis.

Classification of Agricultural Labourers in Latvia.

6. IX s. a. arutati põllutöökoja eestseisuse istungil koja töösakonna poolt välja-töötatud kava, mille kohaselt põllutöölised oma töö eest vastava tunnustamise ja tasu saamiseks ositusid vastavalt oma võimeile ja vanusele nelja liiki. Neile antakse välja kvalifikatsioonidokumendid — tunnistused või diplomid. Esimene liik oleks põllutööpi-

lased vanusega kuni 16, 16—20 a. oleksid noorpoisid ja -tüdrukud, üle 20 aasta — poisid ja tüdrukud. Ülempoisid ja -tüdrukud oleksid töölisid üle 25 a. vanad, kes tunnevad talutööd nii hästi, et võivad vajaduse korral asendada tööjuhatajaid. Tööliste võimete otsustajaks oleksid põllumeesteseltside töösektioonid.

Loodusõnnetuste läbi kahjustatud talupoegade abistamine.

Assistance of Farmers in Cases of Nature Disasters.

Kevadel kehtimapanud seaduse alusel, mis nägi ette loodusõnnetuste läbi kahjustatud põllupidajate abistamist, on senini põllumeeste poolt esitatud omavalitsuse departemangule ligi 60 palvet. Saadud palveist nähtub, et välgust on kahjustatud

peamiselt hooned ja ainult ühel juhul on väik tabanud loomi. Provintsisist saabub aga teateid, et torm on rikkunud ka külvi. Senini on abistamisfondist makstud välja ca 3 500 lit.

Madalamad omahinnad — suuremad sissetulekud.

Lower Production Costs — Larger Incomes.

Jaunakas Zinas toob 10. skp. pikema kirjutise omahinna alandamise tähtsusest põllumajanduses ja saavutisist sel alal: „Vaadeldes ainult viimase kümne aasta tulemusi põllumajandustoodangu omahindade alandamisel näeme, et oleme juba saavutanud väga palju. Rukkitootmise omahind ametliku statistika andmeil on viimase 10 aasta jooksul vähenenud ca 42% ehk 22,6 lat. kuni 13,05 lat. kv, talinisu — 23,1 lat., kuni 15,16 lat. ehk 35%, oder — 16,52 lat. kuni 10,59 lat., kaer — 13,85 lat. kuni 34 lat., kartulid — 4,58 lat. kuni 2,33 lat. Piimatootmise omahind on vähenenud viimase 10 aasta jooksul ca 35% ehk 12,43 sant. kuni 8,04 sant.kg, kuid või omahind 3,52 lat. kuni 2,25 lat. kg.

Leht leiab, et kuigi need arvud tõendavad suurt omahinna vähenemist tootmisel, olevat veel praegu läti põllumajandustoodete omahinnad siiski liiga kõrged. Seda võib järeldada, kui võrrelda hindu maailma tähtsamail viljaturgudel. K. a. aug. lõpul oli nisuhind Chicagos 12 lat. kv, Winnipegis — 13 lat. ja Liverpoolis — 14,60 lat., kuna samal ajal oli Chicagos rukkiahind 8,45 lat., odral — 9,15 ja kaeral — 7,80 lat. kv. Tuleb arvestada, et see on turuhind, kus tulevad juurde vahetatustasu, transport, kindlustus, maksud jne. Selgub, et läti vilja omahind on siiski veel tunduvalt kõrgem välismaiste viljaturgude omist.

Maaehitustegevus Lätis. — Rural Building Activity.

Läti Riiklik Maapank, kes on suuremaks ehitustegevuse krediteerijaks maal, andis seks kõige enam raha 1926—29. a. ja nimelt ligi 12 milj. latti aastas. 1930. a. andis

pank seks otstarbeks 9,5 milj. latti, 1932. a. — 2,7 milj., 1933. a. — 2,1 milj., 1934. a. — 2,4 milj., 1935. a. — 2,4 milj., 1936. a. — 2 milj., 1937. a. — 3,8 milj.

LEEDU.**Uus seadus põllutöölise kindlustamiseks Leedus.***New Insurance Law for Agricultural Labourers in Lithuania.*

Leedu ministrite-nõukogu võttis 30. aug. vastu põllutöölise kindlustamise seaduse õnnetusjuhtude vastu. Uue seaduse alla käivad kõik palgalised põllutöölised, samuti ka põllupidajad, ja nende perekonnaliikmed, kes töötavad põllumajanduses, kui riigile tasutav tulumaks ei ületa 60 lit. aastas. Pensioni ja toetust õnnetusjuhtu-

de puhul antakse rahas kui ka natuuras. Selle seaduse läbi lähendatakse põllutöölise elutingimused linnatöölise omile ning see läbi loodetakse aidata kaasa põllutöölise maale paigalejäämiseks. Seadus esitatakse seimile kinnitamiseks kohe pärast sessiooni algust.

Leedu väliskaubandus k. a. aug. — Lithuanian Foreign Trade During August.

Leedu statistika keskbüroo andmeil eksporditi Leedust k. a. aug. kaupu 18 400 000 lit. väärtuses ja imporditi — 18 800 000 lit. väärtuses. K. a. esimese 8 kuu väljavedu

annab 155 800 000 lit., kuna sissevedu nõuab 147 300 000 lit. M. a. vastava aja väljaveo väärtus oli 127 700 000 lit., sisse- 135 500 000 lit.

Põllutöölise korterite ehitamine Leedus.*Building of Living Quarters for Agricultural Workers in Lithuania.*

Leedu ajalehtede teateil antakse k. a. üle 200 000 lit. taluomanikele, kes ehitavad elukortereid omile töölisile. Nende korterite ehitus peab toimuma aga Põllutöökoja poolt kinnitatud plaanide järgi. Senini on 120

taluomanikku saanud säärast toetust. Kahe perekonna elumaja ehitamisel antakse toetust 2500 lit. ja ühe perekonna elumaja ehitamisel 1500 lit.

Põllutöölise tööõnnetuste vastu kindlustamine Leedus.*Insurance of Agricultural Workers Against Labour Accidents in Lithuania.*

Eeloleval istungjärgul esitatakse seimile kinnitamiseks uus seadus põllutöölise kindlustamise kohta tööõnnetuste vastu. Uue seaduse järgi saavad abi tööõnnetuste puhul kõik palgalised põllutöölised kui ka taluomanikud, kes töötavad ise oma majapidamises, kui need talud on nii väikesed, et

nad ei maksa üle 60 lit. maamaksu aastas, ning nende perekonnaliikmed. Abi antakse rahas kui ka natuuras. Uus seadus parandab maatöölise olukorda võrreldes linnatöölisega ning sellest loodetakse abi põllutöölise puuduse vastu.

ITAALIA.**Abinõusid kalanduse tõstmiseks Itaalias.***Measures for Raising Fishing in Italy.*

Ministrite-nõukogus oli 3. sept. arutupoolel oli värske ja külmutatud liha sissevedu lasub tähtsa esemena itaalia väliskaubanduse passiivsel bilansil (1938. a. I poolal oli värske ja külmutatud liha sissevedu 197 916 kv 58 760 000 liiri väärtuses), ja kuna Itaalia enese kalatoodang ei suuda rahuldada siseturgu, otsustas ministrite-nõukogu võtta käsile abinõusid kalanduse tõstmiseks.

Kuigi Itaalia on kolmelt poolt piiratud merega ja omab palju suuri järvi, on ka-

landus arenenud võrdlemisi nõrgalt, nõnda et Itaalia oma kalatoodang ei suuda rahuldada siseturgu: 1938. a. I poolal vedas Itaalia sisse värskeid, kuivatatud ja konservkalu 116 290 000 liiri väärtuses ja vedas samal ajal välja 18 498 000 liiri väärtuses (neist ligi pool sardiine, anšoviseid).

Võeti vastu dekreet-seaduskava, mille järgi asutatakse Rahvusliku Tööpanga (Banca Nazionale del Lavoro) juures fond laenude andmiseks kalandusettevõttele ja kalureile.

Kava järgi tõuseb motoriseeritud kala-laevade arv Itaalias 1940. a. 1500-le 150 000 hobusejõuga, ja püügitoodang 2 200 000 kv aastas, mis moodustab keskmiselt 5 kg. elanikule aastas. On otsustatud korraldada rahnakala- (merluzzo, morue, Stockfisch) plüüki itaalia omade laevadega Põhjameres. Senini veeti rahnakala sisse Norrast (1938. a. I poolel 55 935 kv 20 010 000 liiri väärtuses).

Kalakuivatusettevõtted töötlevad aastas keskmiselt 150 000 kv kalu. Külmutatud kala toodang moodustas 1937. a. 50 000 kv. Ettevõtete laiendamise tagajärjel võib tänavu külmutatud kala toodang tõusta kahekordseks.

Kalakonservide tööstus, milles töötab 8000 töölit, on oma seadiseid viimistlemas toodangu tõstmiseks.

Eesti väliskaubandusbilanss tähtsamate riikidega augustis 1936/38. a. 1000 kr.

Estonian Trade Balances with Principal Countries, August 1936/38 (in 1000 kr.).

	August			1. I. — 31. VIII				August			1. I. — 31. VIII				
	Aasta	Väljavõde	Sissevõde	Saldo	Väljavõde	Sissevõde		Saldo	Year	Exports	Imports	Balance	Exports	Imports	Balance
ÜLDSE —	1938	9 671	0 193	+ 478	65 582	72 608	— 7 026		1938	168	367	—199	1 069	2 376	—1306
TOTAL . . .	1937	11 072	9 775	+1 297	62 418	71 986	— 9 568	Holland . . .	1937	320	435	—115	1 582	2 457	— 875
	1936	8 098	7 506	+ 592	52 748	53 907	— 1 159	Netherlands	1936	198	274	— 81	982	1 096	— 134
Sellest —															
Thereof:	1938	4 431	1 896	+2 535	24 400	12 312	+12 088		1938	165	101	+ 64	675	879	— 204
Briti	1937	4 581	1 729	+2 852	22 383	11 870	+10 713	Belgia . . .	1937	100	314	—214	1 084	1 819	— 735
United Kingdom	1936	3 807	1 451	+2 356	20 436	9 540	+10 895	Belgium	1936	67	179	—112	85	943	— 58
	1938	2 417	2 870	— 253	18 146	23 018	— 4 872		1938	158	151	+ 7	903	1 384	— 391
Saksa . . .	1937	3 778	2 567	+1 211	16 846	19 722	— 3 877	Poola . . .	1937	126	178	— 50	1 069	1 458	— 387
Germany	1936	1 522	2 183	— 666	10 314	16 837	— 6 523	Poland	1936	69	107	— 38	626	705	— 79
	1938	378	463	— 85	2 587	4 523	— 1 936		1938	66	28	+ 38	855	212	+ 643
U. S. A. . .	1937	139	901	— 763	1 875	5 394	— 3 519	Norra . . .	1937	114	43	+ 71	1 116	247	+ 869
U. S. A.	1936	320	412	— 32	2 005	6 254	— 3 249	Norway	1936	85	27	+ 58	1 077	108	+ 969
	1938	78	49	+ 24	887	735	+ 152		1938	41	90	— 49	169	755	— 586
Läti . . .	1937	103	96	+ 7	705	940	— 235	Itaalia . . .	1937	92	120	— 28	526	1 132	— 606
Latvia	1936	147	147	—	813	1 573	— 760	Italy	1936	49	123	— 77	602	459	+ 103
	1938	80	248	— 168	2 031	1 744	+ 287		1938	33	115	— 82	619	1 139	— 520
Prantsuse . . .	1937	49	215	— 166	2 332	1 605	+ 627	Tšehho-slovakkia . . .	1937	33	204	—171	446	1 060	— 614
France	1936	304	138	+ 166	3 043	1 117	+ 1 26	Czechoslovakia	1936	35	68	— 33	336	464	— 128
	1938	308	996	— 688	3 126	6 294	— 3 168		1938	10	0	+ 10	265	16	+ 249
Rootsi . . .	1937	343	478	— 136	2 638	4 499	— 1 861	Hispaania . . .	1937	—	0	— 0	122	233	— 111
Sweden	1936	335	425	— 90	3 440	3 037	+ 403	Spain	1936	—	3	— 3	163	501	— 138
	1938	304	425	+ 379	3 822	2 966	+ 856		1938	92	2	+ 90	546	223	+ 323
Soome . . .	1937	453	453	— 0	3 904	2 384	+ 1 520	Leedu . . .	1937	127	37	+ 90	428	236	+ 192
Finland	1936	462	241	+ 221	3 394	1 812	+ 1 582	Lithuania	1936	92	45	+ 47	329	382	— 53
	1938	70	420	— 350	2 361	3 565	— 1 204		1938	32	47	— 15	95	465	— 372
N. S. V. L.	1937	204	490	— 286	2 327	3 755	— 1 428	Sveits . . .	1937	3	42	— 39	317	509	— 192
U. S. S. R.	1936	204	671	— 467	1 514	2 623	— 1 009	Switzerland	1936	9	44	— 35	204	297	— 93
	1938	5	8	— 3	29	85	— 56		1938	17	22	— 5	105	228	— 123
Ungari . . .	1937	7	196	— 189	26	759	— 733	Kreeka . . .	1937	—	23	— 23	15	156	— 141
Hungary	1936	14	2	+ 12	24	13	+ 11	Greeks	1936	—	22	— 22	4	147	— 143
	1938	—	26	— 26	8	188	— 180		1938	8	30	— 22	160	297	— 137
Bulgaaria . . .	1937	—	30	— 30	0	218	— 218	Türgi . . .	1937	40	28	+ 12	177	280	— 103
Bulgaria	1936	—	15	— 15	105	116	— 11	Turkey	1936	18	18	—	159	137	+ 22
	1938	151	95	+ 56	976	1 477	— 501		1938	5	247	—242	134	1 451	—1317
Taani . . .	1937	94	88	+ 6	776	1 741	— 965	Egiptus . . .	1937	50	208	—158	280	1 734	—1454
Denmark	1936	155	113	+ 42	1 038	1 638	— 597	Egypt	1936	9	151	—142	80	750	— 670

A.-S. „Ühtselu“ trükk. Tallinn, Pilik 42. 1938.